

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه بین‌المللی امام خمینی



IMAM KHOMEINI  
INTERNATIONAL UNIVERSITY

گروه آموزشی حسابداری

**عنوان:**

**بررسی ارتباط میان افشای حسابداری، کیفیت  
اطلاعات حسابداری و محافظه‌کاری شرطی و غیر شرطی**

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته حسابداری

الهام حدادی

استاد راهنما:

دکتر جواد رضازاده

استاد مشاور:

دکتر غلامرضا کردستانی

زمستان ۱۳۹۱

الله أكبر

تقدیم به

## پدر و مادر مهربانم

که وجودشان برایم همه عشق بود و وجودم برایشان همه رنج

سراسر برایم رحمت بودند و سراسر برایشان زحمت بودم

همیشه برایم یار بودند و همیشه برایشان بار بودم

موهایشان سپیدی گرفت تا روی سپید بمانم

و توانشان رفت تا به توانایی رسم

آنان که فروغ نگاهشان،

گرمی کلامشان

و روشنی رویشان

سرمایه جاودانی زندگی من بوده است

همه شکر از آن خداست و هر نیکی که از بنده ای سرزند از لطف اوست. تشکر از بندگان ذکر لطف اوست. لذا در ابتدا از همه اساتیدی که در دوران تحصیل خوشه چین علم و اخلاق آنها بوده ام به ویژه از تلاش‌ها و روشنگری‌های اساتید گرانقدری که در تدوین این رساله مبذول داشتند و بر غنای آن افزودند از جمله استاد محترم راهنما جناب آقای دکتر جواد رضازاده و استاد محترم مشاور جناب آقای دکتر غلامرضا کردستانی و استاد محترم داور جناب آقای دکتر حمید حقیقت تقدیر و تشکر می‌نمایم. همچنین جای دارد از تمام دوستانی که در تدوین این رساله همواره اینجانب را مورد لطف خود قرار دادند کمال تشکر و قدردانی را داشته باشم.

دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)  
 معاونت آموزشی - مدیریت تحصیلات تکمیلی  
 فرم شماره ۳۰  
 فرم تاییدیه ی هیات داوران جلسه ی دفاع از پایان نامه/رساله



بدین وسیله گواهی میشود جلسه دفاعیه از پایان نامه کارشناسی ارشد الهام حدادی دانشجوی رشته حسابداری گرایش حسابداری تحت عنوان: بررسی رابطه میان افشای حسابداری، کیفیت اطلاعات حسابداری و محافظه کاری شرطی و غیرشرطی در تاریخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۱ در دانشگاه برگزار گردید و این پایان نامه با نمره ۱۸/۵ و درجه بسیار خوب مورد تایید هیات داوران قرار گرفت.

ردیف	سمت	نام و نام خانوادگی	مرتبه ی دانشگاهی	دانشگاه یا موسسه	امضا
۱	استاد راهنما	جواد رضازاده	دانشیار	بین المللی امام خمینی	
۲	استاد مشاور	غلامرضا کردستانی	دانشیار	بین المللی امام خمینی	
۳	داور داخل	حمید حقیقت	دانشیار	بین المللی امام خمینی	
۴	نماینده تحصیلات تکمیلی	بهرام نوازی	استادیار	بین المللی امام خمینی	



تعمدزه اصالت اثر

اینجانب علی محمد علی دانش آموخته مقطع کارشناسی رشد در رشته حسابداری  
گرایش حسابداری که در تاریخ ۱۳۹۱/۰۱/۰۱ از پایان نامه ی خود تحت عنوان  
بررسی رابطه میان اصالت حسابداری، امنیت اخلاقی حسابداران و کیفیت اطلاعات  
با کسب درجه ی لیسانس دفاع کرده ام. شرعا و قانونا متعهد می شوم:

۱. مطالب مندرج در این پایان نامه، حاصل تحقیق و مطالعه اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و شیره استفاده کرده ام، با رعایت کامل امانت، مطابق مقررات، اقدام به ارجاع در متن و ذکر آن در فهرست منابع و مآخذ نموده ام.
۲. تمامی یا بخشی از این پایان نامه قبلا برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی به سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
۳. مقالات مستخرج از این پایان نامه کاملا حاصل کار اینجانب بوده و از هرگونه جعلی داده و یا تغییر اطلاعات پرهیز کرده ام.
۴. از ارسال همزمان و یا تکراری مقالات مستخرج از این پایان نامه (با بیش از ۳ درصد همپوشانی) به مجلات و یا همایش های گوناگون خودداری نموده و می نمایم.
۵. کلیه حقوق مادی و معنوی حاصل از این پایان نامه متعلق به دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) بوده و متعهد می شوم هرگونه بهره مندی و یا نشر دستاوردهای حاصل از این تحقیق اعم از چاپ کتاب، مقاله، ثبت اختراع و غیره ا چه در زمان دانشجویی و یا بعد از فراغت از تحصیل) با کسب اجازه از استاد (استادان) راهنما باشد.
۶. در صورت اثبات تخلف و نقض موارد پنجگانه فوق (در هر زمان) مدرک تحصیلی صادر شده توسط دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) از دوجه اعتبار ساقط و اینجانب هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی دانشجو علی محمد علی

امضاء



## سوگندنامه دانش آموختگان کارشناسی ارشد دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)

### به نام خدا

سپاس ایزد منان را که مرا مشمول الطاف خویش نمود که با طی مراحل تحصیل موفق به اخذ درجه کارشناسی ارشد شوم. به شکرانه این نعمت بزرگ لهی که با امکانات این مرز و بوم، فراهم و نرد اینجانب به امانت گذاشته شده است، در پیشگاه ملت ایران به کتاب آسمانی خود، قرآن کریم، سوگند یاد می کنم که:

- در سراسر زندگی حرفه ای، در راه اعتلای کشور ایران و جامعه بشری به نحو احسن قدم برداشته و در این راه از هیچ تلاشی دریغ ننمایم.
- در تمام فعالیت های تخصصی، رضای خدا را همراه با صداقت علمی و اجتماعی در نظر داشته و از موقعیت های به دست آمده در جهت رفع مشکلات جامعه استفاده کنم و در همه ی امور، منافع کشور را بر منافع فردی مقدم بدارم.
- همواره علم و دانش خود را به روز نگاه داشته و در ایفای مسئولیت و تعهدات حرفه ای در حد توان سعی و تلاش خود را به کار گیرم.
- و اینک از خداوند علیم توفیق بندگی و پای بندی به مفاد این سوگندنامه را خواستارم و از او می خواهم که مرا در ایفای رسالت علمی و انسانی خویش موفق بدارد.

نام و نام خانوادگی دانشجو: ابراهیم حمود

امضاء



نام و نام خانوادگی دانشجو: **احمد حدادی**

عنوان پایان نامه / رساله / **بررسی رابطه میان آشنایی با سوره نوبت از دیدگاه قرآنی و فلسفه حاکم شرعی در غیر شرعی**  
مجوز بهره برداری از پایان نامه / رساله

کلیه حقوق اعم از چاپ، تکثیر، نسخه برداری، ترجمه، اقتباس و ... از نتایج این پایان نامه برای دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) قزوین محفوظ است. بهره برداری از این پایان نامه / رساله در چهارچوب مقررات کتابخانه و با توجه به محدودیتی که توسط استاد راهنما به شرح زیر تعیین می شود، پلامانع است:

- بهره برداری از این پایان نامه / رساله بری همگان پلامانع است.
- بهره برداری از این پایان نامه / رساله با خذ مجوز از استاد راهنما، پلامانع است.
- بهره برداری از این پایان نامه / رساله تا تاریخ ..... ممنوع است.

استاد راهنما می تواند یکی از گزینه های بالا را انتخاب کند و مسئولین کتابخانه موظف به رعایت موارد تعیین شده می باشد.

نام ستاد و یا اساتید راهنما: **جواد رضازاده**

تاریخ: **۹۳، ۱۰، ۲۸**

امضاء:



## چکیده:

این مقاله انگیزه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را از کیفیت بالا و پایین گزارشگری مالی بررسی می‌کند. به علاوه رابطه بین کیفیت صورت‌های مالی منتشره و مدیریت سود و همچنین رابطه میان کیفیت گزارشگری مالی و افشای به موقع زیان و متغیرهایی مانند محافظه‌کاری را مورد بررسی قرار می‌دهد. هدف اصلی این مقاله بررسی رابطه بین محافظه‌کاری شرطی و غیرشرطی و نیز رابطه میان متغیرهایی که تحت تاثیر افشای نامتقارن زیان قرار می‌گیرند می‌باشد، یافته‌ها نشان می‌دهد شرکت‌هایی که کوچکترند و معیارهای نقدینگی و سودآوری آنها بزرگتر است کیفیت افشای حسابداری بالایی دارند. شرکت‌هایی که تغییر در مدیریت را تجربه می‌کنند یا توسط حسابرسان سازمان حسابرسی مورد حسابرسی قرار می‌گیرند، گرایش بیشتری به کیفیت افشای بالا دارند و در ضمن کمتر به سمت محافظه‌کاری غیرشرطی گرایش دارند و بین محافظه‌کاری شرطی و محافظه‌کاری غیرشرطی رابطه‌ای معکوس وجود دارد، به عبارتی شرکت‌های با محافظه‌کاری غیرشرطی ممکن است فرصت طلبی مدیران را تسهیل کنند. شرکت‌هایی که در مرحله رشد هستند کمتر به محافظه‌کاری و تنوع اطلاعات حسابداری می‌پردازند تا جوانب رشد خود را کمتر تحت تاثیر قرار دهند.

واژگان کلیدی: افشای حسابداری، کیفیت حسابداری، محافظه‌کاری شرطی، محافظه‌کاری غیرشرطی، فرصت طلبی مدیران، مدیریت سود

## فهرست مطالب

۱	<b>فصل اول: کلیات</b>
۱-۱	مقدمه
۱-۲	بیان مسئله
۱-۳	اهمیت و ضرورت تحقیق
۱-۵	روش تحقیق
۱-۶	ساختار پایان نامه
۹	<b>فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق</b>
۲-۱	مقدمه
۲-۲	مبانی نظری
۲-۳	فرصت طلبی مدیران
۲-۴	تعاریفی از هموارسازی و مدیریت سود
۲-۵	تعاریف مربوط به محافظه کاری
۲-۶	انواع محافظه کاری
۲-۶-۱	محافظه کاری مشروط و نامشروط
۲-۷	پیشینه تحقیق
۲-۷-۱	پیشینه تحقیقات خارجی
۲-۷-۲	پیشینه تحقیقات داخلی
۳۱	<b>فصل سوم: روش شناسی تحقیق</b>
۳-۱	مقدمه
۳-۲	روش تحقیق
۳-۲-۱	قلمرو تحقیق
۳-۲-۲	جامعه و نمونه آماری تحقیق
۳-۲-۳	ابزار جمع آوری داده های تحقیق
۳-۳	فرضیه های تحقیق
۳-۴	مدل های تحقیق و تعریف عملیاتی متغیرها
۳-۵	روش تجزیه و تحلیل و آزمون فرضیات
۳-۵-۱	روش داده های پانل
۳-۵-۲	آزمون معنی دار بودن مدل

- ۴۵-۳-۵-۳- آزمون معنی دار بودن متغیرهای تحقیق.....
- ۴۶-۳-۵-۴- آزمون‌های مربوط به مفروضات مدل رگرسیون خطی.....
- ۴۷-۳-۵-۵- رگرسیون لجستیک.....
- ۴۸-۳-۵-۶- نحوه تصمیمگیری برای رد یا پذیرش فرضیه ها.....

## ۵۰- فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها.....

- ۵۱-۴-۱- مقدمه.....
- ۵۱-۴-۲- نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول تحقیق.....
- ۵۲-۴-۲-۱- آمار توصیفی متغیرهای مربوط به مدل‌های اول و دوم تحقیق.....
- ۵۵-۴-۲-۲- بررسی همخطی بین متغیرهای تحقیق در مدل‌های اول و دوم.....
- ۵۶-۴-۲-۳- برآورد مدل اول تحقیق.....
- ۵۸-۴-۲-۴- برآورد مدل دوم تحقیق.....
- ۶۰-۴-۲-۵- تفسیر نتایج آزمون فرضیه اول تحقیق.....
- ۶۰-۴-۳- نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم تحقیق.....
- ۶۱-۴-۳-۱- آمار توصیفی متغیرهای مربوط به مدل سوم تحقیق.....
- ۶۲-۴-۳-۲- آزمون نرمال بودن توزیع متغیر وابسته تحقیق.....
- ۶۲-۴-۳-۳- بررسی همخطی بین متغیرهای تحقیق در مدل سوم.....
- ۶۳-۴-۳-۴- برآورد مدل سوم تحقیق.....
- ۶۵-۴-۳-۵- تفسیر نتایج آزمون فرضیه دوم تحقیق.....
- ۶۶-۴-۴- نتایج حاصل از آزمون فرضیه سوم تحقیق.....
- ۶۶-۴-۴-۱- بررسی همخطی بین متغیرهای تحقیق در مدل فرضیه سوم.....
- ۶۷-۴-۴-۲- برآورد مدل فرضیه سوم تحقیق.....
- ۶۹-۴-۴-۳- تفسیر نتایج آزمون فرضیه سوم تحقیق.....
- ۷۰-۴-۵- نتایج حاصل از آزمون فرضیه چهارم تحقیق.....
- ۷۰-۴-۵-۱- بررسی همخطی بین متغیرهای تحقیق در مدل فرضیه چهارم.....
- ۷۱-۴-۵-۲- برآورد مدل فرضیه چهارم تحقیق.....
- ۷۲-۴-۵-۳- تفسیر نتایج آزمون فرضیه چهارم تحقیق.....
- ۷۲-۴-۶- نتایج حاصل از آزمون فرضیه پنجم تحقیق.....
- ۷۳-۴-۶-۱- آمار توصیفی متغیرهای مربوط به مدل فرضیه پنجم تحقیق.....
- ۷۴-۴-۶-۲- آزمون نرمال بودن توزیع متغیر وابسته تحقیق.....
- ۷۵-۴-۶-۳- بررسی همخطی بین متغیرهای تحقیق در فرضیه پنجم.....

۴-۶-۴ برآورد مدل فرضیه پنجم تحقیق ..... ۷۵

۴-۶-۵- تفسیر نتایج آزمون فرضیه پنجم تحقیق ..... ۷۸

## فصل پنجم: نتیجه گیری ..... ۷۹

۵-۱- مقدمه ..... ۸۰

۵-۲- بحث و تفسیر نتایج ..... ۸۰

۵-۳- محدودیت‌های تحقیق ..... ۸۳

۵-۴- پیشنهادهای تحقیق ..... ۸۴

۵-۴-۱- پیشنهادهایی مبتنی بر نتایج تحقیق ..... ۸۴

۵-۴-۲- پیشنهادهایی برای تحقیقات آتی ..... ۸۵

## فهرست منابع ..... ۸۶

پیوست مطالب ..... ۹۱

۱- اسامی شرکتهای مورد مطالعه در سطح بورس اوراق بهادار تهران ..... ۹۱

۲- برآورد ارقام تعهدی اختیاری ..... ۱۰۰

۳- حذف داده‌های پرت ..... ۱۰۴

۴- آزمون فرضیه اول تحقیق ..... ۱۲۴

۴-۱- آمار توصیفی متغیرهای فرضیه اول- مدل شماره ۱ ..... ۱۲۴

۴-۲- بررسی همخطی بین متغیرهای تحقیق در مدل اول با استفاده از VIF ..... ۱۲۴

۴-۳- بررسی همخطی بین متغیرهای تحقیق در مدل اول با استفاده از ضریب پیرسون ..... ۱۲۵

۴-۴- نتایج رگرسیون لجستیک مدل ۱ ..... ۱۲۷

۴-۵- کد گذاری متغیرهای وابسته ..... ۱۲۷

۴-۶- آزمون کلی ضرایب مدل ۱ ..... ۱۳۰

۴-۷- بررسی نیکویی برازش مدل اول از طریق آزمون هوسمر-لمشو ..... ۱۳۱

۴-۸- درصد صحت طبقه بندی مدل اول ..... ۱۳۲

۴-۹- متغیرهای معادله اول ..... ۱۳۳

۴-۱۰- متغیرهای حذف شده در مدل اول ..... ۱۳۴

۴-۱۱- آماره توصیفی متغیرهای معادله دوم ..... ۱۳۵

۴-۱۲- بررسی همخطی بین متغیرهای تحقیق در مدل دوم با استفاده از VIF ..... ۱۳۶

۴-۱۳- بررسی همخطی بین متغیرهای تحقیق در مدل دوم با استفاده از ضریب پیرسون ..... ۱۳۶

۴-۱۴- نتایج رگرسیون مدل ۲ ..... ۱۳۷

۴-۱۵- متغیرهای حذف شده از مدل ۲ ..... ۱۳۸

- ۱۴۰ ..... ۴-۱۶- آزمون ضرایب مدل ۲
- ۱۴۱ ..... ۴-۱۷- بررسی نیکویی برازش مدل دوم از طریق آزمون هوسمر-لمشو
- ۱۴۳ ..... ۴-۱۸- درصد صحت طبقه بندی مدل دوم
- ۱۴۳ ..... ۴-۱۹- متغیرهای مدل دوم
- ۱۴۷ ..... ۴-۲۰- متغیرهای حذف شده در مدل ۲
- ۱۴۹ ..... ۵- فرضیه دوم
- ۱۴۹ ..... ۵-۱- آمار توصیفی متغیرهای مدل ۳ و آزمون نرمال بودن متغیر وابسته از طریق آماره جارکیو- برا
- ۱۴۹ ..... ۵-۲- بررسی همخطی بین متغیرهای تحقیق در مدل سوم با استفاده از VIF
- ۱۴۹ ..... ۵-۳- تجزیه و تحلیل کواریانس مدل سوم
- ۱۵۰ ..... ۵-۴- آزمون اثرات ثابت مدل سوم
- ۱۵۰ ..... ۵-۵- آزمون هاسمن مدل سوم
- ۱۵۱ ..... ۵-۶- نتایج آزمون مدل سوم (متغیر وابسته: اقلام تعهدی اختیاری)
- ۱۵۲ ..... ۶- فرضیه سوم
- ۱۵۲ ..... ۶-۱- آماره توصیفی متغیرهای مدل ۴ و آزمون نرمال بودن متغیر وابسته از طریق آماره جارکیو- برا
- ۱۵۳ ..... ۶-۲- بررسی همخطی بین متغیرهای تحقیق در مدل سوم با استفاده از VIF
- ۱۵۴ ..... ۶-۳- آزمون اثرات ثابت مدل ۴
- ۱۵۴ ..... ۶-۴- آزمون هاسمن مدل ۴
- ۱۵۵ ..... ۶-۶- نتایج آزمون مدل ۴ و نتایج آماره های برآورد مدل ۴
- ۱۵۶ ..... ۶-۷- نتایج آزمون حداقل مربعات فرضیه چهارم
- ۱۵۷ ..... ۷- فرضیه پنجم
- ۱۵۷ ..... ۷-۱- آماره توصیفی متغیرهای فرضیه ۵ و آزمون نرمال بودن متغیر وابسته از طریق آماره جارکیو- برا
- ۱۵۸ ..... ۷-۲- بررسی همخطی بین متغیرهای تحقیق در فرضیه پنجم با استفاده از VIF
- ۱۵۹ ..... ۷-۳- تجزیه و تحلیل کواریانس متغیرهای فرضیه ۵ و تابع انتقال جانسون برای نرمال سازی داده ها
- ۱۶۰ ..... ۷-۴- آزمون اثرات ثابت فرضیه ۵
- ۱۶۱ ..... ۷-۵- آزمون هاسمن فرضیه ۵
- ۱۶۱ ..... ۷-۶- آزمون نرمال بودن توزیع متغیر وابسته تحقیق با استفاده از روش حداقل مربعات معمولی

## فهرست جداول

جدول (۳-۱) روند انتخاب نمونه آماری پژوهش	۳۴
جدول (۴-۱) آمار توصیفی متغیرهای مدل اول تحقیق	۵۳
جدول (۴-۲) آمار توصیفی متغیرهای مدل دوم تحقیق	۵۳
جدول (۴-۳) آمار توصیفی متغیرهای مدل اول-شرکت‌های با کیفیت افشای بالا	۵۴
جدول (۴-۴) آمار توصیفی متغیرهای مدل اول-شرکت‌های با کیفیت افشای پایین	۵۵
جدول (۴-۵) درصد صحت طبقه بندی مدل اول	۵۶
جدول (۴-۶) خلاصه آماره‌های مدل اول	۵۷
جدول (۴-۷) ضرایب نهایی برآوردی مدل اول	۵۸
جدول (۴-۸) درصد صحت طبقه بندی مدل دوم	۵۸
جدول (۴-۹) خلاصه آماره‌های مدل دوم	۵۹
جدول (۴-۱۰) ضرایب نهایی برآوردی مدل دوم	۵۹
جدول (۴-۱۱) آمار توصیفی متغیرهای مدل سوم تحقیق	۶۱
جدول (۴-۱۲) نتایج آزمون نرمال بودن متغیر وابسته تحقیق	۶۲
جدول (۴-۱۳) نتایج انتخاب الگو برای آزمون مدل سوم تحقیق	۶۳
جدول (۴-۱۴) نتایج آزمون مدل سوم تحقیق	۶۴
جدول (۴-۱۵) نتایج آماره‌های برآورد مدل سوم و آزمون‌های مربوط به مفروضات رگرسیون	۶۴
جدول (۴-۱۶) نتایج انتخاب الگو برای آزمون مدل فرضیه سوم تحقیق	۶۷
جدول (۴-۱۷) نتایج آزمون مدل فرضیه سوم تحقیق	۶۸
جدول (۴-۱۸) نتایج آماره‌های برآورد مدل فرضیه سوم و آزمون‌های مربوط به مفروضات رگرسیون	۶۹
جدول (۴-۱۹) نتایج آزمون مدل فرضیه چهارم تحقیق	۷۱
جدول (۴-۲۰) نتایج آماره‌های برآورد مدل فرضیه چهارم و آزمون‌های مربوط به مفروضات رگرسیون	۷۱
جدول (۴-۲۱) آمار توصیفی متغیرهای مدل فرضیه پنجم تحقیق	۷۳
جدول (۴-۲۲) نتایج آزمون نرمال بودن متغیر وابسته پنجم تحقیق	۷۴
جدول (۴-۲۳) نتایج آزمون نرمال بودن متغیر وابسته تحقیق بعد از فرآیند نرمال سازی	۷۵
جدول (۴-۲۴) نتایج انتخاب الگو برای آزمون مدل فرضیه پنجم تحقیق	۷۵
جدول (۴-۲۵) نتایج آزمون مدل فرضیه پنجم تحقیق	۷۷
جدول (۴-۲۶) نتایج آماره‌های برآورد مدل ۶ و آزمون‌های مربوط به مفروضات رگرسیون	۷۷

## فصل اول: کلیات

## ۱-۱- مقدمه

از نظر هیئت استانداردهای حسابداری بین المللی اطلاعات حسابداری گزارش شده باید دارای مشخصه‌های کیفی زیر باشند: باید مربوط بوده و به استفاده کنندگان در ارزیابی وقایع گذشته، حال و آینده کمک کنند. باید قابل اتکا و عاری از خطا، قابل مقایسه و سازگار و قابل فهم باشند و در صورت‌های مالی اساسی موجود باشند چون در صورت نبودن در صورت‌های مالی، معنادار بودن تصمیمات استفاده کنندگان را تحت تاثیر قرار می‌دهد. سیاست‌های افشای اطلاعات حسابداری که در تهیه صورت‌های مالی به کار می‌رود باید شفاف و بیانگر رویه‌های حسابداری باشند. شناسایی، اندازه‌گیری و افشای اطلاعات مالی می‌تواند وضعیت مالی شرکت‌ها را تحت تاثیر قرار دهد. در صورت‌های مالی باید اطلاعات حسابداری معتبر و مربوط باشند تا به استفاده کنندگان در اخذ تصمیمات کارآمد کمک کنند. این اطلاعات به سرمایه‌گذاران در تشخیص وضعیت مالی، تغییرات در وضعیت مالی و نتایج عملیات کمک می‌کنند. اطلاعات مالی افشا شده باید کیفیت و مبلغ درآمد را نشان دهند و از طریق مدارک کمی و کیفی مناسب از آن حمایت کنند. افشای صورتهای مالی باید در برگیرنده مفروضات اساسی و برآوردهای اقلام حسابداری و پیامدهایی که سطح عدم اطمینان بالایی دارند به همراه برآوردهایی از تاثیرات عمده ای که آن‌ها روی موقعیت مالی می‌گذرانند باشد (کانور و میلر و زاکمری، ۲۰۰۸). همچنین این امر حیاتی است که اقلامی را در صورت‌های مالی تعیین کنیم که روی برآوردهای حسابداری تاثیر می‌گذارند. اطلاعات مالی افشا شده باید جنبه آینده نگری داشته باشد و جوانب مالی آتی شرکت و اثرات آتی بالقوه و ریسک‌های شناخته شده و عدم اطمینان را منعکس کنند. زمانی که عدم اطمینان و ریسک‌هایی وجود دارد که ممکن است اثرات عمده ای روی وضعیت مالی شرکت‌ها بگذارد افشا ضروری است.

کیفیت بالای اطلاعات حسابداری موجب افشای اطلاعات متنوع حسابداری و در نتیجه به کارگیری بیشتر محافظه کاری شرطی و به کارگیری کمتر محافظه کاری غیرشرطی می‌شود (باسو، ۲۰۰۵). در این مقاله رابطه میان کیفیت افشای اطلاعات حسابداری و محافظه کاری شرطی و محافظه کاری غیرشرطی و رابطه میان محافظه کاری شرطی و غیرشرطی نیز بررسی می‌شود. از آنجایی که کیفیت افشا منجر به کاهش عدم تقارن اطلاعاتی می‌شود (بال و شیواکومر، ۲۰۰۵) و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی مدیریت سود کمتر را به همراه دارد رابطه بین کیفیت افشا و مدیریت سود نیز بررسی می‌شود. کیفیت گزارشگری مالی و محتوای افشای حسابداری از شرکتی به شرکت دیگر متفاوت است. ویژگی شرکت‌ها در کیفیت افشای اطلاعات



حسابداری تاثیر دارد لذا در این مقاله رابطه میان ویژگی‌های شرکت‌ها از جمله سودآوری، فرصت‌های رشد، اهرم مالی، اندازه، حجم مبادلات، تعداد روزهای مبادلاتی، تعداد صفحه‌های گزارشات سالیانه و نوع حسابرس و میزان به کارگیری اقلام تعهدی اختیاری با کیفیت افشا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

## ۲-۱- بیان مسئله

کیفیت بالای اطلاعات حسابداری منجر به افزایش محافظه‌کاری و کاهش عدم تقارن اطلاعات می‌شود (بال و شیواکومار، ۲۰۰۵). انگیزه مدیران برای ارائه اخبار خوب به دلیل محافظه‌کاری است و محافظه‌کاری افشای نامتقارن اطلاعات حسابداری از جمله گزارش به موقع زیان نسبت به سود است، در نتیجه افشای زیان به موقع تر از افشای سود است. شرکت‌های با کیفیت افشای بالا انتظار دارند، اطلاعات قابل رسیدگی راجع به زیان، ورشکستگی مالی و دیگر وقایع ناخوشایند مالی که در حساب‌های مالی نمایش داده می‌شوند و عملکرد شرکت‌ها را تحت تاثیر قرار می‌دهند فراهم کنند. اطلاعات با قابلیت رسیدگی کمتر موجب تسهیل دستکاری اطلاعات و کاهش سودمندی اطلاعات برای استفاده کنندگان و کاهش سرمایه مدیران و سهامداران می‌شود. کیفیت بالای اطلاعات حسابداری موجب به کارگیری محافظه‌کاری شرطی می‌شود که به افشای اطلاعات متنوع حسابداری و محدود کردن محافظه‌کاری غیر شرطی که محافظه‌کاری مستقل از اخبار است (باسو، ۲۰۰۵) منجر می‌شود. در مقابل، شرکت‌هایی که کیفیت افشای پایین دارند محافظه‌کاری غیر شرطی را به منظور ترویج اهداف مدیریتی خودشان به کار می‌برند. شرکت‌ها انگیزه متفاوتی برای محافظه‌کاری شرطی و غیرشرطی دارند. بسته به انگیزه مدیران و محدودیت مدیریت سود، محافظه‌کاری غیرشرطی تغییر خواهد کرد که اثرات متفاوتی را روی کیفیت گزارشگری مالی می‌گذارد. محافظه‌کاری شرطی تنها از طریق تلاش شرکتها برای افزایش کیفیت ارقام حسابداری به کار نمی‌رود بلکه عوامل دیگر مربوط به کیفیت بالای اطلاعات حسابداری از جمله اندازه، شفافیت بازار سهام و پی‌گیری تحلیلگران اهرم مالی، هزینه نمایندگی و رشد نیز بر آن نیز موثر هستند (کانو- رودریگوایز، ۲۰۱۰).

کیفیت گزارشگری مالی روی عملکرد مالی شرکت‌ها تاثیر می‌گذارد. با توجه به موقعیت اقتصادی جهان کنونی، شرکت‌ها انتظار دارند درباره افشا، واکنش اقتصاد و دفاع مکانیسم‌ها از ریسک نقدینگی بحث کنند. به نظر می‌رسد در این رکود اقتصاد جهانی تعداد کمی از شرکت‌ها اطلاعات مدیریتی رضایت بخشی را افشا

می‌کنند. همه شرکت‌ها اطلاعاتی را درباره ریسک افشا می‌کنند. آنها اطلاعات کمی بسیاری را درباره ریسک با توجه به ماهیت ریسک و موقعیت مالی شرکت‌ها افشا می‌کنند. افشای برآوردها و مفروضات، قضاوت‌های مدیریت، منبع عدم اطمینان و ریسک باید صورت بگیرد و به صورت تشریح ارقام بیان شود. این تلاش منجر به جلب اعتماد سرمایه‌گذاران به صورت‌های مالی می‌شود. شرکتها باید افشا را به صورت کیفی انجام دهند. به عبارت دیگر شرکت‌ها داده‌های عددی بسیاری را در یادداشت‌ها بدون ارائه توضیح مناسبی می‌آورند. کیفیت گزارشگری مالی و محتوای افشای حسابداری از شرکتی به شرکت دیگر متفاوت است. هر چه کیفیت افشای اطلاعات حسابداری بیشتر باشد اعتماد سرمایه‌گذاران نیز بیشتر شده و دستیابی به سهام و تامین مالی از محل بدهی بلند مدت نیز آسان تر می‌شود. نیاز به تامین مالی از محل بدهی یا سهام موجب افزایش کیفیت افشا می‌شود. رابطه بین کیفیت اطلاعات حسابداری و مدیریت سود نیز بررسی می‌شود. گزارشات سالیانه و افشای اطلاعات حسابداری با کیفیت، ابزاری برای رسیدگی به صورت سود و زیان و ترانزنامه گزارش شده می‌باشد. رابطه میان محافظه‌کاری شرطی و غیرشرطی بررسی می‌شود که آیا افشای با کیفیت بالا منجر به افزایش محافظه‌کاری شرطی و یا محافظه‌کاری غیرشرطی می‌شود. در کشورهای با حمایت بالای سرمایه‌گذاران محافظه‌کاری شرطی بیشتر مشهود است (فرانسویز و وانگ، ۲۰۰۸). رابطه میان کیفیت گزارشگری مالی و مدیریت سود بررسی می‌شود که آیا افشای با کیفیت بالا سود را کاهش یا افزایش می‌دهد. بررسی می‌شود که چگونه متغیرهای حسابداری از جمله رشد و اهرم مالی محافظه‌کاری را تحت تاثیر قرار می‌دهند.

### ۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق

افشا یکی از اصول اساسی حسابداری است که بر کلیه جوانب گزارشگری مالی تاثیر دارد. اصل افشا ایجاب می‌کند که کلیه واقعیت‌های با اهمیت مربوط به رویدادها و فعالیت‌های مالی واحد تجاری به شکل کامل و مناسب گزارش شود. بر اساس این اصل صورت‌های مالی اساسی باید حاوی اطلاعات با اهمیت، مربوط و به موقع بوده و این اطلاعات به گونه‌ای قابل فهم و حتی الامکان کامل ارائه شود تا امکان اتخاذ تصمیم‌های آگاهانه را برای استفاده‌کنندگان فراهم سازد. استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی خصوصاً سرمایه‌گذاران و اعتبار دهندگان، بر اساس اطلاعات مالی تصمیم‌گیری می‌کنند. گزارشات مالی اطلاعاتی را درباره موقعیت مالی، وضعیت مالی، عملکرد مالی و اثرات مالی آتی بالقوه و ریسک‌های شناخته شده و عدم اطمینان منعکس

می‌کند. یکی از مهمترین معیارهای تصمیم‌گیری سهامداران و اعتبار دهندگان اطلاعات صورتهای مالی است لذا هر چه کیفیت افشا بیشتر باشد عملکرد شرکت‌ها بهبود یافته و محیط گزارشگری مالی را در جهت حفظ منافع تامین‌کنندگان سرمایه تغییر داده و مانع از انگیزه‌های فرصت طلبانه مدیران در گزارشگری خلاف واقع می‌گردد. ضرورت انجام تحقیق بیشتر زمانی احساس می‌شود که شرکت به دنبال افزایش سرمایه از طریق فروش سهام و دریافت تسهیلات است و سعی در بالا بردن کیفیت افشای اطلاعات دارد تا شواهدی به بازارهای سرمایه و پول در خصوص چشم‌اندازهای آتی شرکت ارائه دهد و هزینه سرمایه را کاهش دهد. بر این اساس به نظر می‌رسد شرکت‌های با کیفیت افشای بالا ویژگی‌های خاصی دارند و معیارهای مالی و عملکردی آنها با شرکت‌هایی که کیفیت افشای پایین دارند متفاوت است. بنابراین در این تحقیق تلاش می‌شود تا رابطه بین کیفیت افشا و ویژگی شرکتها و رابطه میان افشای کامل اطلاعات با محافظه‌کاری شرطی و محافظه‌کاری غیرشرطی و همچنین با عدم تقارنی زمانی سود در شناسایی زیان‌های تحقق نیافته بررسی شود و همین‌طور رابطه میان محافظه‌کاری شرطی و غیر شرطی مورد آزمون قرار می‌گیرد.

مطابق با مبانی مطرح شده در مساله تحقیق، انتظار می‌رود شرکت‌هایی که کیفیت افشای بالایی دارند؛ ویژگی‌های متفاوتی نسبت به سایر شرکت‌ها داشته باشند. در این ارتباط فرضیه اول تحقیق عبارت است از: ویژگی شرکت‌ها شامل سودآوری، فرصت‌های رشد، اهرم مالی، اندازه، حجم مبادلات، تعداد روزهای مبادلاتی، تعداد صفحه‌های گزارشات سالیانه و نوع حسابرس بر کیفیت افشا تاثیر دارند.

شواهد نشان می‌دهد که میزان به کارگیری ارقام تعهدی اختیاری، می‌تواند تابعی از ویژگی‌های خاص شرکت‌ها باشد. در این خصوص، کوتاری و همکاران (۲۰۰۴) نشان دادند که شرکت‌های با عملکرد مطلوب-تر، جریان نقدی بالاتر و اندازه بزرگتر، کمتر دست به مدیریت سود از طریق ارقام تعهدی اختیاری می‌زنند. این در حالی است که شرکت‌های با اهرم مالی بالاتر، جهت بهبود کارآیی قراردادهای بدهی و کاهش هزینه سرمایه سعی در مطلوب نشان دادن وضعیت شرکت دارند. انتظار می‌رود در شرکت‌های با کیفیت افشای بالاتر، علاوه بر اینکه سطح ارقام تعهدی محدودتر شود؛ ارتباط بین ویژگی‌های خاص شرکت با مدیریت ارقام تعهدی اختیاری تغییر کند. در این زمینه فرضیه دوم تحقیق بدین صورت مطرح می‌شود: شرکت‌هایی که کیفیت افشای حسابداری بالایی دارند؛ در مقایسه با سایر شرکتها، ارقام تعهدی اختیاری کمتری گزارش می‌کنند.

در تحقیقات اخیر محافظه کاری را به دو نوع تقسیم کرده اند: نوع نخست محافظه کاری شرطی یا پس رویدادی است که محافظه کاری وابسته به اخبار و عدم تقارن زمانی سود خوانده شده است، نوع دیگر محافظه کاری غیرشرطی (پیش رویدادی) است که محافظه کاری مستقل از اخبار است. محافظه کاری پیش-رویدادی از به کارگیری آن دسته از استانداردهای حسابداری ناشی می شود که سود را به گونه ای مستقل از اخبار اقتصادی جاری می کاهند (بال و همکاران، ۲۰۰۸). این نوع برخورد با رویدادها ممکن است در راستای اهداف فرصت طلبانه مدیریتی باشد و مدیران از طریق پیاده سازی برخی از رویه های محافظه کاری غیرشرطی، بتوانند ارقام حسابداری را در جهت منافع خود تغییر دهند که این امر به کاهش ارزش اطلاعاتی گزارشات مالی منجر می شود. به نظر می رسد که محافظه کاری شرطی و غیرشرطی نمی توانند جانشین یکدیگر باشند، بلکه ممکن است که بین آنها رابطه معکوسی برقرار باشد. با توجه به مزایای اطلاعاتی مورد انتظار از محافظه کاری غیرشرطی و شرطی شرکت های دارای کیفیت افشای بالاتر محافظه کاری شرطی را بیشتر و محافظه کاری غیرشرطی را کمتر اعمال کنند بنابراین فرضیه سوم تحقیق بدین صورت مطرح می شود: شرکت هایی که کیفیت افشای حسابداری بالایی دارند؛ در مقایسه با سایر شرکتها، محافظه کاری شرطی بالاتر و محافظه کاری غیرشرطی پایین تری را اعمال می کنند.

چنانچه مباحث فوق، در خصوص محافظه کاری شرطی و غیرشرطی صحت داشته باشد؛ انتظار می رود زمانی که کیفیت افشا بالا باشد؛ رابطه معکوسی بین محافظه کاری شرطی و محافظه کاری غیرشرطی برقرار باشد. براین اساس، فرضیه چهارم تحقیق بدین صورت بیان می شود: چنانچه کیفیت افشای حسابداری در سطح بالایی باشد؛ بین محافظه کاری شرطی و محافظه کاری غیرشرطی رابطه معکوسی برقرار است.

لافوند و واتس (۲۰۰۸)، اذعان می دارند که تحت شرایط کیفیت افشای بالا، سودها کمتر و زیانها بیشتر در صورتهای مالی شرکتها منعکس شوند. این نکته بیانگر، عدم تقارن زمانی سود است که یکی از معیارهای کیفیت گزارشگری مالی می باشد و به معنی واکنش سریع سیستم حسابداری و به تبع آن سود گزارش شده نسبت به اخبار بد (زیانهای تحقق نیافته) در مقابل اخبار خوب (سودهای تحقق نیافته) است. چنین رویه ای در گزارشگری مالی، در جهت حفظ منافع شرکت و سهامداران در برابر انگیزه های منفعت جویانه مدیران است و به تامین کنندگان سرمایه شرکتها، امکان نظارت و کنترل رفتاری مدیر را در پنهان نمودن اخبار بد می دهد (واتس، ۲۰۰۳). انتظار می رود در شرکتها با کیفیت افشای بالا، ویژگی عدم تقارن زمانی سود، نسبت به سایر شرکتها با شدت بیشتری اعمال شود. این امر ناشی از مزیت اطلاعاتی تامین کنندگان سرمایه این گونه شرکتها و نظارت دقیق تر آنان بر